

Sprawozdanie

komisyi podatkowej o petycyi Reprezentacyi powiatu krośnieńskiego w przedmiocie nowo ustanowionych norm egzekucyjnych przy ściąganiu podatków, opłat publicznych i należitości prawnych i skarbowych.

Wysoki Sejmie!

W przekazanej do załatwienia komisji podatkowej uchwałą Wysokiego Sejmu z dnia 20go września 1882 roku, petycyi Reprezentacyi powiatowej krośnieńskiej, domaga się też Reprezentacya, by Wysoki Sejm wyjednał u c. k. Rządu cofnięcie, względnie modyfikacyę nowo wydanych zarządzeń, co do sposobu ściągania zaległości podatkowych, opłat publicznych i należitości skarbowych.

Zarządzenia te okólnikiem c. k. Starostwa w Krośnie z 5. lipca r. b. do wiadomości obszarów dworskich i gmin podane, oparte są na rozporządzeniu krajowej Dyrekeyi skarbu z dnia 7. czerwca r. b. — ustanawiającem:

- a) Opłatę od kart upomnienia na zaległości podatkowe, jakoteż zaległe opłaty publiczne, należitości prawne i skarbowe;
- b) Taryfę należitości egzekucyjnych przy przymusowem ściąganiu zaległości a to za: zagrabienie, wygotowanie ogłoszenia licytacyi i przeprowadzenie tejże.

Odwolując się na dotychczasową praktykę, która w myśl rozporządzeń Ministerstwa skarbu z 13. lutego i 20. sierpnia 1860. L. 61918 i 46710 upoważniała władzę egzekucyjną do pominięcia pierwszego stopnia egzekucyi, a raczej zastąpienia go bezpłatną kartą upomnienia, mniema Reprezentacya powiatu krośnieńskiego, iż zarządzenie obecne, wdrażające w regule pierwszy stopień egzekucyi przez doręczenie kart upominających, od których z dniem doręczenia koszta egzekucyi liczone być mają, nierównie silniej dotknąć musi restancyonaryuszów podatkowych, niż to przy dawniejszym sposobie ściągania zaległości zdarzało się. W szczególności zdaniem Reprezentacyi powiatu krośnieńskiego dotknięci będą ubożsi kontrybuenci, których nie rzadko zaległość podatkowa czynić będzie tyle, ile wyniosą koszta egzekucyi — wynikłe z samego doręczenia karty upominającej.

Upatrując zatem w powołanem rozporządzeniu krajowej Dyrekeyi skarbu wprowadzenie nowych a dotkliwszych środków egzekucyi, dziwi się Reprezentacya powiatu krośnieńskiego, dlaczego

wprowadzenie tak ważnych zmian nie poprzedziło ogłoszenie urzędowe w myśl ustawy z dnia 4. marca 1849 roku.

Nadto sędzi Reprezentacya powiatu krośnieńskiego, iż oznaczona w mowie będącem rozporządzeniem Dyrekecyi Skarbu taryfa należytości egzekucyjnych jedynie w drodze konstytucyjnej ustanowiona być może.

Chcąc należyście ocenić, czy i o ile rozporządzenie ministeryalne z 4. marca 1878. L 2702, obowiązujące od 1878 r. w innych krajach koronnych, a rozciągnięte na Galicyę mocą reskryptu Ministerstwa skarbu z dnia 15. listopada 1881, zawarte zaś w tuż co powołanym okólniku, jest uciążliwszem od dawniej u nas istniejących norm i przepisów egzekucyjnych, potrzeba przede wszystkim zdać sobie sprawę z następujących pytań:

- 1) czy ustanawia rozporządzenie to wyższe opłaty egzekucyjne niż istniały dawniej;
- 2) o ile w skutkach swych i zastosowaniu praktycznem może być dla restancyonaryuszów podatkowych dotkliwszem;
- 3) czem właściwie różni się od przepisów do niedawna jeszcze w kraju naszym obowiązujących, a opartych na rozporządzeniach ministerstwa skarbu z 13. lutego i 20. sierpnia 1860. L. 61918 i 46170.

Odpowiadając na pytanie pierwsze, nie da się zaprzeczyć, iż ustanowione w mowie będącem rozporządzeniem ministeryalnem, nowe opłaty egzekucyjne, odpowiadają wymiarem i wysokością swą kosztom egzekucyi dawniej pobieranym.

W szczególności opłata egzekucyjna wynosząca od zaległości aż do 50 zł. i od każdych 50 zł. zaległej należytości podatkowej po 5 centów dziennie, mogła być i faktycznie w wielu razach przy przymusowem ściąganiu należytości skarbowych pobieraną była.

Różnicy zatem w wysokości samej opłaty egzekucyjnej nie ma.

O ile jednak rozporządzenie to w skutkach swych i w zastosowaniu praktycznem może okazać się dotkliwszem, wyjaśnia najlepiej ta okoliczność, iż gdy dawniej koszta egzekucyjne ponosił restancyonaryusz dopiero wtedy, gdy zaległość podatkowa ściągana zeń była za pomocą egzekucyi wojskowej, lub osobiście wykonywanej przez osobnego egzekwenta, dziś ponosić je będzie z dniem, w którym prosta egzekucyjna karta upomnienia doręczoną mu zostanie.

Biorąc za tem na uwagę, iż użycie wojska do egzekucyi lub też osobnych egzekwentów nastroczało pewne trudności, w praktyce ztąd zastosowywane było i być mogło jedynie w wyjątkowych razach, podczas gdy wdrożenie egzekucyi za pomocą doręczania egzekucyjnych kart upomnienia z nadzwyczajną doraźnością dokonaniem być może — przychodzi się do przekonania, iż rozporządzenie ministeryalne z 4. marca 1878, o ile dotyczy wprowadzenia pierwszego stopnia egzekucyi na mocy doręczonych kart upomnienia, przy stanie oświaty i zamożności w kraju naszym, jak niemniej dotychczas istniejącym sposobie poboru podatków w gminach wiejskich, niewątpliwie do powiększenia ciężaru podatkowego przyczynić się musi.

Główna atoli a bezprzecznie i najważniejsza różnica pomiędzy dawnymi postanowieniami egzekucyjnymi, a obecnie wprowadzonym streszcza się w tem, iż gdy dawniej użycie wojska do egzekucyi, zatem niejako jej wdrożenie pozostawione było uznaniu władz ściągających zaległości podatkowe, dziś przy zaprowadzeniu egzekucyjnych kart napomnienia, wynika ono już bezpośrednio z samego nieuiszczenia w terminie należytości podatkowej.

Wobec tego stanu rzeczy, komisya podatkowa, jakkolwiek jasno zdaje sobie sprawę z obowiązku uiszczania podatków w terminie, to jednakże uważa za swój obowiązek zwrócić uwagę Wysokiego Sejmu na potrzebę wyjednania u c. k. Rządu pewnych ulg, zarówno co do sposobu wdrażania pierwszego stopnia egzekucyi, jakoteż wymiaru samej opłaty egzekucyjnej.

W szczególności nie może komisya utaić, iż zdaniem jej przez rozporządzenie w mowie będące przede wszystkim dotknięci być muszą restancyonaryusze ubożsi, przez których opłacany podatek aczkolwiek nader mały w cyfrze, częstokroć co do trudności w splaceniu przewyższa wszystkie inne.

Jeżeli zaś zważy się, że przy zaległości podatkowej aż do kwoty 50 zł. liczoną ma być opłata egzekucyjna po 5 centów dziennie przez cały czas trwania pierwszego stopnia egzekucyi, to jest dni 14, to z łatwością i nabędzie się przekonania, że wypadki, w których koszta egzekucyjne wyrównają niemal całej należitości podatkowej do zdarzeń wyjątkowych należeć nie będą.

W ogólnej sumie opodatkowanych w kraju naszym znajduje się takich, przez których opłacany podatek roczny łącznie z dodatkami krajowymi, czyni od 1 do 3 zł.: 45 procent, zaś od 3 do 6 zł.: 27 procent — razem zatem te dwie kategorie opodatkowanych stanowią 72 procent wszystkich opodatkowanych w Galicyi.

Otóż przy opłacie egzekucyjnej, wynoszącej 5 centów dziennie od każdej kwoty zaległości aż do 50 zł., restancyonaryusz opłacający np. rocznie 3 zł. podatków, a zalegający z kwartalną należitością t. j. 75 ct., w razie opóźnienia 14-dniowego w uiszczeniu zaległości, zmuszony będzie zapłacić prawie drugie tyle kosztów egzekucyjnych, ile wynosi cała zaległość podatkowa, albowiem od 75 ct. zaległości podatkowej 70 ct. egzekucyi.

Jeszcze drastyczniej przedstawia się ten stan rzeczy przy zaległościach, które wynosić będą po kilkanaście centów, a które przy opłacie podatków rocznych niżej 1 zł. do rzadkich zdarzeń już z tej przyczyny należeć nie będą, o ile że pomiędzy opodatkowanymi w Galicyi znajduje się zwyż 20 procent takich opodatkowanych, których cały roczny podatek nie dochodzi 1 zł. w. a.

Że w ten sposób obliczane koszta egzekucyi nietylko staną się nader uciążliwymi, lecz nadto w przeciwstawieniu do restancyonaryuszów zalegających z kwotami po nad 50 zł. rażąco niesprawiedliwymi, dowodzić nie potrzebujemy.

A jakkolwiek i przy dawniejszym sposobie egzekwowania, nie rzadkiemi były zdarzenia, w których koszta egzekucyjne wyrównywały kwocie zaległości, to jednakże miały one podstawę inną, były bowiem ekwiwalentem lub zwrotem tych kosztów, które prowadzenie egzekucyi bezpośrednio za sobą pociągało.

Przy dzisiejszym zaś sposobie wdrażania pierwszego stopnia egzekucyi, to jest przez doręczenie karty upominającej; koszta te jeżeli już nie zupełnie znikły, to w każdym razie zeszły do cyfry minimalnej.

Opłata zatem egzekucyjna stała się faktycznie karą (jeżeli nie ma być nowym źródłem dochodów skarbowych), której wymiar cokolwiekbądź zastosowany być winien do miary przewinienia, a to tem więcej, o ile, że nie podobna wychodzić z zapatrywania, iż wszystkie zaległości podatkowe wypływają li z odciągania się lub opieszałości w spłacie, lecz trzeba i należy przypuścić, że w wielu bardzo razach, a może najczęściej u klas uboższych, pochodzą one z nieprzewidywanych trudności w uzyskaniu gotówki.

Komisya mniema przeto, iż modyfikacya opłaty egzekucyjnej od zaległości poniżej 50 zł., a to w odpowiednim stosunku do unormowanej (ministryalnym rozporządzeniem z 30. maja 1853 roku, Najwyższem rozporządzeniem z 3. listopada 1858 roku i reskryptem Ministerstwa skarbu z 25. listopada 1857 roku) egzekucyjnej opłaty dla Galicyi, wynoszącej niezmiennie po 5 centów dziennie od każdych 50 zł. zaległości podatkowej łącznie z dodatkami, wskazaną jest zarówno względami słuszności, jakoteż a może i przede wszystkim różnicami się od innych prowincyi państwa stosunkami ekonomicznymi w kraju naszym, tudzież dotychczas istniejącymi urządzeniami w poborze podatków.

Zapatrywanie to popiera komisya nadto i tą okolicznością, iż odmienne stosunki kraju naszego, nietylko uwzględniane były przy wydaniu dawniejszych rozporządzeń co do postępywania egzekucyjnego — czego dowodem powołane już w niniejszem sprawozdaniu rozporządzenia Ministerstwa skarbu z 13. lutego i 20. sierpnia 1860 roku, L. 61918 i 46170, lecz że nie zapoznano je i przy wydaniu rozporządzenia z dnia 4. marca 1878, L. 2702, skoro rozporządzenie to na Galicyę pierwotnie rozciągniętem nie było, a z pod którego dotąd jeszcze uchylonemi są niektóre kraje austriackie.

Jakkolwiek komisya nie czuje się powołaną do dawania wskazówek, co do ściśle określonego sposobu modyfikacyi opłaty egzekucyjnej od zaległości podatkowych poniżej 50 zł., to jednakże nie waha się wypowiedzieć, iż zdaniem jej najwłaściwszą byłaby modyfikacya taka, któraby unormowała opłatę egzekucyjną w odpowiednim stosunku do pobieranej od pełnej kwoty 50 zł. — względnie, gdyby takowa wynosiła od zaległości podatkowej:

	od	1	do	10	zł.	1	cent	dziennie
„	10	„	20	„	2	„	„	„
„	20	„	30	„	3	„	„	„
„	30	„	40	„	4	„	„	„

Obok tuż co omówionej a wskazanej względami i stanu oświaty i zamożności i dotychczas istniejącymi urządzeniami w poborze podatków, potrzeby modyfikacyi opłaty egzekucyjnej w kraju naszym, uważa komisya za rzecz niemniej konieczną, ażeby wdrożenie pierwszego stopnia egzekucyi, podobnie jak dawniej to czyniono, poprzedzało na dni 14 upomnienie bezpłatne, wyrażające cyfrę zapadłej należności skarbowej. względnie, ażeby opłata egzekucyjna liczona była od doręczonych kart upomnienia dopiero w dni 14 licząc od dnia ich doręczenia.

Potrzebę tej ulgi a zarazem opiekuńczej przestrogi, uzasadnia najprostszy wzgląd na stan oświaty w kraju naszym, w którym znaczna część kontrybuentów podatkowych, a pomiędzy włościanami co najmniej jedna połowa nie wie, ile rzeczywiście opłaca lub opłacać jest obowiązana podatku monarchicznego, wraz ze wszystkimi a najrozmaitszemi dodatkami ściśle z poborem tegoż podatku połączonymi.

Jeżeli nadto zważy się, iż w Galicyi na każdym 100 mieszkańców przypada zaledwie trzysta umiejących czytać, a w liczbie tych stosunkowo najmniej znajduje się kontrybuentów podatkowych, gdy jak wiadomo postęp w nauce czytania rozciąga się przeważnie na młodsze pokolenie, to nie trudnym będzie i dowód, że kraj nasz pod względem surowości w ściąganiu przymusowem podatków w porównaniu do innych krajów koronnych i zamożniejszych i oświeconych, pewnego uwzględnienia domagać się ma prawo.

A to tem pewniej, o ile że dotychczasowe urządzenia w poborze podatków w gminach wiejskich pozostawiają niepospolicie wiele do życzenia i nie łatwo w danych stosunkach zmienione być mogą.

Reasumując wywód, komisya podatkowa wnosi:

Wysoki Sejm raczy, załatwiając petycę Reprezentacyi powiatu krośnieńskiego, wniesioną pod dniem 19 września r. b. do L. s. 389, p. 294, uchwalić następującą rezolucyę:

„Sejm wzywa c. k. Rząd, by z uwagi na stan oświaty i zamożności w kraju naszym, tudzież z uwagi na jego ogólne stosunki ekonomiczne, wymiar opłaty egzekucyjnej od należności podatkowej poniżej 50 zł. przy wdrożeniu pierwszego stopnia egzekucyi zmodyfikował w ten sposób, aby wysokość tej opłaty odpowiadała stosunkowo opłacie egzekucyjnej, ustanowionej po pięć centów dziennie od każdego 50 zł. zaległości.“

„Ażeby wdrożenie pierwszego stopnia egzekucyi przy ściąganiu należności podatkowych poprzedzało każdorazem upomnienie bezpłatne na dni 14 przed wdrożeniem egzekucyi stronie doręczone“.

Przez niniejszą uchwałę załatwione zostają jednocześnie petyce rad powiatowych: Myślenieckiej, Bóbreckiej, Niskiej, Podhajeckiej, Gorlickiej, Liskiej, Tarnowskiej, Chrzanowskiej, Mościskiej, Horodeńskiej, Bialskiej, Staromiejskiej, Brzozowskiej, Sanoekiej i Rudeńskiej do Liczb: 622, 585, 584, 583, 703, 623, 690, 621, 458, 487, 788, 417, 746, 704 i 819 wniesione do Wysokiego Sejmu w tym samym przedmiocie.

Lwów dnia 10. października 1882.

Przewodniczący:

R u s s o c k i.

Sprawozdawca:

A b r a h a m o w i c z.